

MO19 - občanské právo II.

- Objektem majetkových právních vztahů je hodnota vyčíslitelná penězi
- Rozdělení majetkového práva:
 - **Absolutní (věcná):**
 - Působí všeobecně vůči každé osobě
 - Právo jedné konkrétní osoby
 - **Vlastnictví:** vlastník má nad svým majetkem absolutní moc, ostatním je uložena povinnost nezasahovat do cizího absolutního práva
 - **Relativní (závazková, obligační):**
 - Uplatňuje se v závazkových vztazích – osoba je oprávněna žádat splnění povinnosti od jiné osoby a ta má povinnost ji splnit
 - v případě nesplnění hrozí právní následky (sankce)
 - oprávnění – **pohledávka** (právo na plnění dlužníka)
 - oprávněná osoba – **věřitel**
 - povinnost – **dluh** (závazek)
 - povinná osoba – **dlužník**
 - pohledávky a dluhy vyplývají nejčastěji ze smluv
- **Právní pojetí věci:**
 - Jedná se o předměty, které mají majetkovou hodnotu
 - **Hmotné:** prostorově vymezitelné, uchopitelné
 - **Nehmotné:** bez hmotné podstaty, práva duševního vlastnictví (např. Literární a umělecká díla, vynálezy)
- **Rozlišení věcí hmotných:**
 - Podle přemístitelnosti: movité a nemovité
 - Podle užití: spotřebitelné a opotřebitelné
 - Podle množství: zastupitelné (hromadné) a nezastupitelné (jednotlivé, individuálně určené)
 - Podle dělitelnosti – dělitelné a nedělitelné
 - Podle spojování věcí: hlavní věc a součást či příslušenství

Absolutní majetková práva:

- Věcná práva k věcem vlastním
- **Držba:** faktická moc nad věcí a úmysl nakládat s věcí jako s vlastní
 - Tato situace nastává u vlastníka, ale držitelem může být i někdo jiný než vlastník = Držitel není vlastníkem
 - Např. osoba, která je v dobré víře, že nabyla vlastnické právo k předmětu, ale ve skutečnosti jej nabyla z důvodu neplatné smlouvy
 - **Oprávněná držba:**
 - Oprávněný držitel-vlastník nebo dědic (drží věc na základě právního původu)
 - **Neoprávněná držba:**
 - Držba může vzniknout i tomu kdo věc odcizil
 - Neoprávněný držitel – drží věc nepoctivě, k věci nemá žádné právo
 - Musí mu být z okolností jasné, že k věci nemá žádné právo – nálezce ztracené věci, nálezce 10%
- **Poctivý držitel:**
 - Má z přesvědčivého důvodu za to, že mu náleží právo, které vykonává
 - Nabývá k věci vlastnického práva vydržením

- **Vydržení:** dlouhodobá nepřetržitá poctivá držba
 - U movitých věcí 3 roky, u nemovitých 10 let
- **Vlastnictví:** nejvýznamnější absolutní právo
 - s věcmi lze libovolně nakládat v mezích právního řádu
 - vlastnické právo omezuje sousedské právo
 - vyvlastnění nebo omezení vlastnického práva jen na základě zákona ve veřejném zájmu – za náhradu
 - **nabývání vlastnictví:**
 - smlouvou (kupní, darovací)
 - rozhodnutím státního orgánu (vyvlastnění)
 - jinou skutečností (vydržení)
 - děděním
 - **spoluvlastnictví:**
 - dvou nebo více osob
 - každý ze spoluvlastníků je úplným vlastníkem svého podílu (najdeme v katastru nemovitostí)
 - **právo duševního vlastnictví:**
 - pramen o zákonu práva autorském
 - autoři literárních, vědeckých a uměleckých děl
 - obdobná ochrana tzv. průmyslového vlastnictví (vynálezy, zlepšováky)
 - copyright (trvá ještě 70 let po smrti autora)

Věcná práva k věcem cizím

- **Právo stavby:**
 - právo osoby (stavebníka) mít stavbu na pozemku jiného vlastníka
 - Stavebník má překupní právo k pozemku
- **Věcná břemena:**
 - Věc může být zatížena věcným břemenem (služebností), která zakládá povinnost vlastníka něco trpět nebo něčeho se zdržet ve prospěch oprávněné osoby
 - **Služebnosti pozemkové:** právo spojeno s vlastnictvím nemovitostí (např. právo čerpat vodu ze studny na sousedním pozemku)
 - **Služebnosti osobní: právo patří určité osobě** (např. původní majitel domu bezplatné doživotní bydlení v prodaném domě)
- **Zástavní právo:**
 - Zástava je věc k zajištění pohledávky
 - Každá obchodovatelná věc (movitá, nemovitá i cenné papíry)
 - Výtěžek ze zástavy umožní věřiteli uspokojit své pohledávky v případě, že dlužník nezaplatí svůj dluh
 - Zpeněží se např. ve veřejné dražbě
- **Zadržovací právo:**
 - Umožní věřiteli zadržet movitou věc, jejímž vlastníkem je dlužník, za účelem zajištění splatné peněžní pohledávky
- **Dědické právo:**
 - Soubor právních norem, které upravují přechod majetku zemřelého na jeho právního nástupce (dědice)
 - Dědit mohou FO i PO
 - Nabytí majetku potvrzuje soud, nedědí-li dědic, pozůstalost připadá státu
 - **Zůstavitel:** osoba jejíž majetek se po smrti dědí
 - **Pozůstalost:** majetek zemřelého
 - **Dědic:** člověk, který dědí pozůstalost

- **Odkazovník:** je „věřitelem“ dědice, který má právo na vydání určité konkrétní věci z pozůstalosti a tuto věc vymáhá po dědici mimo pozůstalostní řízení. Odkazovník tak není účastníkem pozůstalostního řízení po zemřelém narozdíl od dědice.
- Člověk dědí buď ze závěti, dědické smlouvy nebo ze zákona
 - **Závět':** vyjadřuje přání zůstavitele
 - Má přednost před děděním ze zákona
 - Pořizena notářským zápisem nebo vlastní rukou
 - **Dědická smlouva:** forma veřejné listiny
 - Zůstavitel určuje dědice či odkazovníka, akceptace druhé strany
 - **Ze zákona:** příbuzní a blízké osoby podle pořadí dědických tříd 1.-6. třída
 - 1. třída: zůstavitelovy děti
 - 2. třída: manžel/manželka, zůstavitelovi rodiče, osoby které žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku ve společné domácnosti
 - 3. třída: zůstavitelovy sourozenci
 - 4. třída: prarodiče zůstavitele
 - 5. třída: prarodiče rodičů zůstavitele
 - 6. třída: potomci dětí sourozenců zůstavitele
 - **Potomci jsou neopomenutelní dědicové:** právo na povinný podíl z pozůstalosti
 - **Zůstavitel může dědice vydědit:** z důvodů uvedených v zákoně (trvale nezřízený život), dědic může dědictví odmítnout (z důvodů dluhů) – dědí se celý dluh nikoli do výše nabytých aktiv= odmítnutí dědictví jako celku
 - **Dědická nezpůsobilost:** úmyslný trestný čin proti zůstaviteli – dědic může odpustit

Relativní majetková práva (závazky)

- Závazkové právo vytváří pravidla pro vznik, změnu, zajištění a zánik závazkových vztahů
- Smlouva= souhlasný projev vůle účastníků obou stran právního vztahu, uzavření X odstoupení
- Pojmenované smlouvy: typické smlouvy
- Nepojmenované smlouvy: atypické smlouvy
- Obsah závazků:
 - Dare – dlužník povinen věřiteli něco dát (dům na základě darovací nebo kupní smlouvy)
 - Facere – něco vykonat (podle smlouvy o dílo zhotovit výrobek)
 - Pati – něco strpět (podle nájemní smlouvy umožnit užívání bytu)
 - Non facere – něco nekonat (podle smlouvy o výpůjčce nepřenechat vypůjčenou věc k užívání jiné osobě)
- **Právo smluvní:** vznik ze smluv
- **Právo mimosmluvní:** závazek
- **Odpovědnost za vady:**
 - Převodce (**zcizitel**), který přenechává někomu věc za úplat, odpovídá nabyvateli zato, že věc má v době plnění vlastnosti vymíněné nebo obvyklé (zcizení= legální převod majetku do cizích rukou X odcizení= krádež)
 - **Vada faktická:** věc je poškozená a nemůže sloužit účelu (u pračky nefunguje program máchání)
 - **Vada právní:** třetí osoba si činí na věc nárok, protože převodce porušil její právo (vyrobil věc z materiálu patřícího třetí osobě)

- Zcizitel neodpovídá za vady zjevné a za vady zjištěitelné z evidence nemovitosti (např. viditelně špatná střecha)
- Odpovědnost převodce za vady, které se vyskytnou později je stanovena v záručním listě
- Nelze-li vadu odstranit, má nabyvatel nárok na **zrušení smlouvy**
- **Změny závazků:** týkají se obsahu či účastníků (postoupení pohledávky, převzetí dluhu) uskutečňují se dohodou účastníků
- **Zajištění závazků:**
 - Smluvní pokuta: sjednává se písemně a s uvedením její výše
 - Ručení: vzniká písemným prohlášením ručitele, že věřitelovu pohledávku uspokojí
 - Dohoda o srážkách ze mzdy: vzniká písemně
- **Zánik závazků:**
 - Splněním
 - Dohodou
 - Nemožností plnění
 - Uplynutím doby
 - Smrtí dlužníka nebo věřitele
- **Závazky z právního jednání (smlouvy):**
 1. **Darovací:**
 - Dárce předává bezplatně věc obdarovanému
 - U nemovitostí smlouva písemně
 - Dar lze odvolat pro nouzi či nevděk
 2. **Kupní:**
 - Kupní smlouvou prodávající za kupní cenu převádí vlastnictví na kupujícího
 - U nemovitostí smlouva písemně
 - Vadné plnění smlouvy: nesprávná jakost nebo množství, nedostatky v dokladech, záměna čili plnění jiné věci
 - Obsahuje záruční dobu
 - Nabytí vlastnictví – věc movitá – okamžitě, věc nemovitá – vkladem do katastru nemovitostí, písemně
 3. **Směna:**
 - Směnnou smlouvou se vyměňuje věc za věc
 - Např. sběratelé vyměňují předměty podle svých zájmů
 4. **Nájemní:**
 - Nájemní smlouvou se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci **věc k dočasnému užívání** a nájemce se zavazuje platit **nájemné**
 - Pronajímatel povinen udržovat předmět nájmu ve způsobilém stavu
 - Smlouva o nájmu bytu vždy písemně
 5. **Pacht:**
 - Propachtovatel přenechává pachtýři věc k dočasnému požívání a pachtýř se zavazuje za to platit pachtovné
 - Požívání: užívání spojené se sklizením (plodů výnosů)
 - Např. pacht zemědělské půdy i podnik

Pacht-propachtovatel X pachtýř= předání věci k požívání
Nájem-pronajímatel X nájemce= předání věci pouze k užívání
 6. **Dílo**
 - Smlouvou o dílo se **zhotovitel** zavazuje provést pro objednatele dílo a **objednatel** se zavazuje dílo převzít a zaplatit za ně dohodnutou cenu
 - Stavba je vždy dílem

- Doporučuje se uzavírat písemně

7. Licence

- Licenční smlouvou poskytovatel dává nabyvateli oprávnění-licenci k výkonu práva duševního vlastnictví za dohodnutou cenu
- **Autorská (copyright)**
- **K předmětům průmyslových práv (patent)**

8. Zápůjčka

- Smlouvou o zápůjčce přenechává zapůjčitelé vydlužiteli zastupitelnou věc, aby ji využil a po čase vrátil
- Peněžitá i nepeněžitá zápůjčka (věc)

9. Úvěr

- Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje úvěrovanému poskytnout peněžní prostředky za úrok bankovní a nebankovní

- Závazky ze smluv příkazního typu:

- **Příkazní smlouva:** příkazník se zavazuje obstarat záležitosti příkazce (např. vztahy mezi advokátem a klientem)
- **Zprostředkovatelská smlouva:** zprostředkovatel se za provizi zavazuje působit tak, aby zájemce mohl uzavřít smlouvu s třetí osobou (např. mezi vlastníkem bytu a realitní kanceláří o prodeji bytu)
- **Komisionářská smlouva:** komisionář se zavazuje obstarat pro komitenta záležitosti za odměnu (např. přeprava zásilky)
- **Smlouva o zájezdu:** pořadatel se vůči zákazníkovi zavazuje obstarat soubor služeb cestovního ruhu na dobu delší než 24 hodin

- Závazky z odvážných smluv (odvážné smlouvy):

- Prospěch nebo neprospěch jedné strany závisí na nejisté události
- **Pojistné smlouvy:**
 - Pojistná událost – nahodilá událost krytá pojištěním
 - Pojistitel X pojistník
 - Pojištění: *majetku, osob, odpovědnosti za škodu...*
 - Pojištění může být dobrovolné X povinné (např. povinné ručení)

- Závazky z protiprávních jednání:

- **Odpovědnost:**
 - Za škodu
 - Za nemajetkovou újmu
- Škoda= znehodnocení majetku nebo zdraví
- Nemajetková újma= protiprávní zásah do osobních práv člověka vymezených v LZPS, obecnou odpovědnost má FO i PO
- Obvykle se výše škody stanoví v penězích
- Každý je odpovědný za škody způsobené zvířaty nebo věcmi
- Škoda způsobená více osobami – všichni škůdci odpovídají **solidárně** (společně a nerozdílně)
- Škůdce se může zbavit odpovědnosti jen dokázáním nevin
- **Bezduvodné obohacení:** prospěch získaný bez právního důvodu (např. přijal peníze zaslané na jeho účet omylem)
- **Nekalá soutěž:** porušení pravidel poctivého podnikání (např. klamavá reklama, klamavé označení zboží a služeb)